НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79, т. 1. DOI: https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.79.1.08.
2. Войтович Н. О., Імбіровська-Сиваківська Л. А. Медіаграмотність: технології і практичне застосування / за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 57 с.
3. Гончарова О. С. Формування громадянської та соціальної компетентностей учнів на уроках історії. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми навчання історії, правознавства та суспільствознавчих дисциплін» / Упоряд. Г. Г. Яковенко*. Харків, 2019. С. 21–25.
4. Медіаграмотність та критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя / Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, О. Мокрогуз; за ред. В. Іванова, О. Волошенюк. Київ: ЦВТ, Академія української преси, 2016. 243 с.
5. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text (дата звернення: 24.10.2026).
6. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
7. Рамка компетентностей для культури демократії. Том 1: Контекст, концепції та модель / Рада Європи. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2018. URL: https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture
8. Journalism, “Fake News” & Disinformation: Handbook for Journalism Education and Training. Paris: UNESCO, 2018. 128 p. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265552
9. Wilson C., Grizzle A., Tuazon R., Akyempong K., Cheung C.-K. Media and Information Literacy Curriculum for Teachers. Paris: UNESCO, 2011. 192 p. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971

Проєктування цілей формування професійної компетентності майбутніх учителів каліграфії в контексті модернізації змісту навчання

Ян Хунхао
доктор філософії в галузі педагогіки, викладач
Сичуаньський університет кіно і телебачення
м. Ченду, Китай
e-mail: yanghonghao1989@163.com

Для досягнення цілей формування особистості фахівця у відповідності до загальновизнаної мети професійної освіти у закладі вищої освіти необхідно організувати таке навчання, що забезпечує перехід, трансформацію одного типу діяльності (пізнавальної) в інший (професійний) з відповідною зміною потреб та мотивів, цілей, дій, засобів, предметів та результатів. У Китайській Народній

Республіці питання розвитку освіти та оптимізації роботи освітньої системи включені до головних пріоритетів соціальної політики китайського керівництва. Тому модернізація художньо-педагогічної освіти проявляється у перетворенні організаційних основ підготовки вчителів образотворчого мистецтва та каліграфії, у прагненні до уніфікації художньо-педагогічної освіти та підвищення якості підготовки майбутніх вчителів, досягнення у цьому плані світових освітніх стандартів.

У якості цілей формування професійної компетентності вчителя каліграфії китайські джерела називають наявність благородної вчительської моралі, твердих освітніх ідеалів і любові до справи, сильного почуття соціальної відповідальності та важливості професійної місії; вміння встановлювати гармонійні стосунки з учнями; володіння базовими знаннями, основними навичками каліграфії та міждисциплінарними знаннями, пов’язаними з розвитком каліграфії, обізнаність у поточних тенденціях розвитку каліграфії, володіння сучасними освітніми технологіями в поєднанні з властивостями каліграфії; вміння співпрацювати з колегами та учнями; вмотивованість та усвідомлення необхідності постійного розвитку, що виявляється у вивченні сучасних освітніх технологій і своєчасному оновленні освітніх концепцій, вміння здійснювати рефлексію власної професійної діяльності. У наукових розвідках китайських педагогів звертається увага на необхідність збалансування програм для навчання майбутніх педагогів з достатньою кількістю годин на теоретичну та практичну підготовку [2 с. 194], посилення практичної підготовки, надання більшої уваги розвитку практичних навичок [3, с. 117], оновлення вимог до педагогічної практики та збільшення її термінів [1], що стане ключовим чинником підготовки кваліфікованих вчителів.

Визначені нами цілі формування професійної компетентності майбутніх вчителів каліграфії повинні відповідати державним документам КНР та бути узгодженими з цілями навчання, що означені у навчальних планах та освітньо-професійних програмах підготовки за цією спеціальністю. У більшості

проаналізованих нами освітньо-професійних програмах китайських закладів вищої освіти головною метою визначено професійний розвиток висококваліфікованих вчителів, які мають належний рівень теоретичних і практичних знань з китайської каліграфії, володіють базовими методичними знаннями і вміннями її викладання, необхідними для активної майбутньої професійної та суспільної діяльності.

Здійснений нами аналіз вибірки освітньо-професійних програм (ОПП) спеціальності «Каліграфія (вчитель початкової та середньої школи)» провідних китайських коледжів дає змогу стверджувати, що ці коледжі на основі підкреслення культури каліграфії у якості мети визначають навчання і виховання студентів, які здатні впроваджувати каліграфічну освіту, проводити теоретичні дослідження та поширювати китайську культуру. Серед основних завдань можна також виділити озброєння майбутніх учителів теоретичними знаннями методики навчання китайського каліграфічного письма; практичними вміннями з техніки правильного користування письмовим приладдям; вміннями визначати поелементну структуру кожного ієрогліфу, пояснювати та показувати послідовність його написання.

Для формування професійної компетентності майбутніх вчителів китайської каліграфії необхідним, згідно до більшості проаналізованих ОПП, є наявність таких компетенцій:

- високий рівень розвитку ідеології та моралі, культурної грамотності та благородної вчительської етики, що базується на принципах доброзичливості, гуманізму, соціальної відповідальності, ентузіазму щодо навчання каліграфії;
- всебічний розвиток інтелектуальних, фізичних, мистецьких і трудових компетенцій, для задоволення потреб економічного та соціального розвитку країни;

- сформованість міцних знань з історії, теорії каліграфії та китайської традиційної культурної грамотності, якісної всебічної базової освіти, міждисциплінарних знань, вміння здійснювати глибокий аналіз літератури, проводити попередні теоретичні дослідження каліграфії, критикувати та оцінювати каліграфію;

- вміння використовувати каліграфію як елемент естетичного виховання, сприяти всебічному розвитку учнів у навчально-предметній і практичній діяльності.

- сформованість здатності до навчання і самонавчання, усвідомлення необхідності навчатися впродовж життя та прагнення до постійного професійного розвитку;

- здатність до інновацій, обізнаність у сучасних інформаційних технологіях, інноваційних методах навчання;

- володіння сучасними освітніми технологіями та вміння враховувати характеристики предмета каліграфії у формулюванні планів навчання і викладанні; володіння науковою теорією навчання каліграфії та методами навчання, вміння навчати й оцінювати знання і вміння учнів, вміння враховувати особливості вікової психології та фізіології учнів середньої школи у процесі викладання;

- здатність до організації викладання й управління, здатність формулювати і реалізовувати навчальні, викладацькі та дослідницькі плани, вміння науково і раціонально проводити педагогічну та виховну класну роботу;

- навички спілкування і координації, вміння створювати атмосферу співпраці та встановлювати гармонійні стосунки з учнями;

- здатність до наукових досліджень, постійного збагачення і розвитку своїх науково-дослідницьких можливостей;
- наявність стійкої потреби творчої самореалізації у майбутній професії.

Ефективність процесу професійного розвитку вчителів китайської каліграфії у системі професійної підготовки залежатиме від повноти реалізації всіх складових професійних компетентностей, закладених у освітньо-професійних програмах цієї спеціальності. Найголовнішими для майбутнього вчителя китайської каліграфії ми вважаємо такі аспекти професійної компетентності, як фундаментальність отриманих знань, гуманістичну спрямованість педагогічної освіти, культурологічний підхід у навчанні, вміння створювати творче навчальне середовище, оптимальне поєднання теоретичної та практичної підготовки майбутнього педагога, реалізацію багатоцільових функцій педагогічної освіти тощо.

Спираючись на зроблений аналіз наукових публікацій та порівняльний аналіз освітньо-професійних програм педагогічних коледжів за спеціальністю «Каліграфія» нами визначено низку цілей формування професійної компетентності майбутніх вчителів каліграфії.

Метою розробленої нами експериментальної методики професійного розвитку майбутнього вчителя китайської каліграфії ми встановлюємо підвищення значущості його педагогічної підготовки, переведення її в ранг фахових пріоритетів і забезпечення успішності формування професійної компетентності майбутніх вчителів каліграфії на основі запропонованих педагогічних принципів, педагогічних умов, методів та форм навчання.

Першочерговим у формуванні професійної компетентності майбутніх вчителів каліграфії ми вважаємо утворення і розвиток її структурних компонентів (особистісного, когнітивного, професійно-діяльнісного), що поєднують знанієво-функціональні й особистісні характеристики фахівця і були

визначені нами у результаті теоретичного аналізу наукових праць та офіційних документів.

Так, головним у формуванні особистісного компонента професійної компетентності майбутніх вчителів каліграфії є розвиток професійно значущих для майбутнього вчителя каліграфії якостей особистості (духовної культури, відповідальності, працездатності, наполегливості, ініціативності, гнучкості та критичності мислення, розвиненості уяви, рефлексії, емпатійності), ціннісних орієнтацій (чесність, порядність, гуманізм, вихованість, добросовісність, прагнення до активності в оволодінні професійною діяльністю, ціннісне ставлення до педагогічної праці, соціальна відповідальність, конформізм тощо) та мотиваційних (педагогічна спрямованість, постійний інтерес до професійного розвитку, самовдосконалення у професійній сфері) складових.

Ціллю формування когнітивного компонента професійної компетентності майбутніх учителів каліграфії є утворення цілісного уявлення про педагогічну діяльність, сукупності професійно значущих знань і вмінь, необхідних для здійснення педагогічної діяльності з навчання каліграфії (необхідний обсяг знань з каліграфії, китайської історії, культури та мистецтва, психологічні, педагогічні, методичні знання, також знання освітніх програм, закономірностей формування і діагностики сформованості знань і вмінь каліграфії в учнів, основ організаційної та виховної роботи, навички володіння сучасними технологіями, організації та проведення занять).

Мета формування професійно-діяльнісного компонента полягає у розвитку функціональної (сукупність умінь і навичок, необхідних для практичного вирішення навчальних і виховних задач у сфері майбутньої професійної діяльності: прогностичні, проективні, організаційні, мобілізаційні, інформаційні, аналітичні уміння), комунікативної (перцептивні вміння, вміння спілкування, здатність до ефективної комунікації, знання педагогічних технік) та рефлексивної (готовність до здійснення вчителем контрольно-оцінної

діяльності, спрямованої на осмислення і аналіз своєї роботи з метою вдосконалення професійних якостей) складових.

Реалізацію окреслених цілей формування професійної компетентності майбутнього вчителя китайської каліграфії ми вважаємо можливою у разі включення проблематики професійно-педагогічної компетентності до освітніх програм та навчальних планів підготовки майбутніх учителів китайської каліграфії; коригування навчальних планів та програм з метою орієнтації на основні компоненти професійної компетентності учителів китайської каліграфії; науково-методичного забезпечення підготовки майбутніх вчителів китайської каліграфії з урахуванням основних видів компетенцій; розробки та впровадження нових методів і форм навчання та виховання з метою формування конкурентоспроможного вчителя китайської каліграфії; вивчення світового педагогічного досвіду, адаптації кращих прикладів формування педагогічної компетентності; інноваційної діяльності, освоєння та ефективного застосування інноваційних програм та нових інтерактивних педагогічних технологій, впровадження нових засобів оцінки результатів навчання та нових форм контролю; використання засобів масової інформації з метою висвітлення найкращого педагогічного досвіду вчителів китайської каліграфії; використання творчого потенціалу вчителів-практиків китайської каліграфії та науковців з питань удосконалення освітнього процесу під час підготовки майбутніх вчителів китайської каліграфії.

Література:

1. Guo S. Exploring Current Issues in Teacher Education in China. *Alberta Journal of Educational Research*. 2005. No 51 (1). P. 69–84.
2. Tanase M.F., Leavitt T.A. The Impact of Teacher Education Programs on In-service Teachers in China and USA. *US-China Education Review*. 2011. Vol.8 (2). P. 184-197.
3. Yang T. The Problems and Some Suggestions in the Current System Reform of Teacher Education in China. *US-China Education Review*. 2011. No 1. P. 117-125.